

Ko se prebuja narava . . .

Pomladni pozdrav zamejškom in izseljenčkom

Pozvanjali so beli zvončki, se klanjali zlatim družicam trobenticam in se nasmihali drobnim ptičkom, saj je pel njih skupni glas čez log in čez plan: Bliža se vstajenja dan!

Nekam pomilovalno je zrl nanje z gorskih višin košati teloh. Kje so bili še ti kričači, ko je on že zasluhlil novi čas in se mestoma še skozi snežno odejo prerinil in pretpal na božji dan! Skoro postaral se je bil že medtem, ni pa še izgubil vse svoje lepote in tudi on bo med izbranci, ki bodo nastiljali pot prihajajoči Vesni.

Sramežljivo se je ozirala nanj mlada resa, ki so jo zbudili neznan glasovi. Rdečica sramu ji je zakrila nežna lica, zaman jih je skušala skriti za gostim pajčolanom svojih drobnih listkov.

Podjetni jetrnik je z modrimi očmi motril bledečasto podlesno vetrnico, pasji zob je poklimal morskí čebulici, domišljivi pljučnik je dvoril plahi vijolici.

Na brsteči vrbi se je drl vrabec, hoteč prekričati ponižno siničko, rumenokljuni kos pa je skakljal okoli zlatoglave kalužnice, ki se je gizdavo ogledovala v biserni potočnici.

Stvarstvo je zajel nemir, močnejše je zavalovilo dotlej pritrjeno življenje, pripravljaje se na novo vstajenje . . .

Vse to je opazoval Krhinov Martine, ko je v soboto popoldne stikal za cvetočim drenom. Tri veje je rabil. Leskove je že imel in še prav lepe z rumenimi klobasicami, ki so veselo bingljale v vetru. Bezeg na domačem dvorišču je že ozelenel. Na njem si je že dopoldne vrezal tri posebno dolge šibe, da mu jih ne pobere kdo drugi. Z vrbovimi mačicami tudi ni bilo lahko, če je človek hotel imeti tako butaro, kakor si jo je bil zamislil Martine. Pa jih je našel, dolge in košate. Brinje in bršljan je prinesel že pred dnevi z gorskih reber. Jabolka so imeli doma, pomaranče bo kupil v trgovini in jutri, na Cvetno nedeljo, se bo postavil, da ga bo občudovala vsa fara. Lani je imel Redkov Tone največjo butaro, letos ga prekosi Krhinov Martine, pa če bi delal tudi vso noč . . .

In je delal pozno v večer in delal je z njim oče in pomagali sta mu mati in sestra.

Nemirno je spal, kdo ve kolikrat se je zbudil, komaj je pričakal dneva. Le urno v praznično obleko, jesti skoro ni bilo časa, potem pa butaro v roke in na pot!

Prostrani vaški trg je šumel ko čebelnjak. Može so stali okoli občinskega klicarja, ki jim je s hripavim glasom sporočal najnovije odredbe oblasti, ženske so se ustavljale pred trgovinami, okoli kapelice na spodnjem koncu trga pod še golimi koštanji pa se je drenjala mladina s pisanimi butarami. Nekatera si je svoj brinjev vrh izmalčila med kostanjevimi vejami, ki so zadržale tudi košček rdečega ali rumenega traku, da je nalik živahnim metuljčkom veselo frfotal nad glavami razigrane mladeži.

Sam je šel Martine z butaro, domači niso smeli z njim. In nič se ni ustavil na trgu. Ponosno je nesel svoj sladki tovor naravnost v cerkev. Slišal je opazke, pohvalo in zbadljivke. Ni se okrenil. Dovolj zgodaj je še prišel, da se je postavil pred veliki oltar, kjer ga je lahko videla vsa cerkev.

Še sivolasi župnik se mu je med blagoslovom dobrohotno nasmehnil. Občudujoče je obstalo za trenutek njegovo oko na mogočni butari, ki je za celo fantovo dolžino presejala njegovo glavo. Bujna je bila in košata, prepletena z zelenjem in trakovi vseh barv, okrašena s sadjem in cvetjem.

Nikdar niso orgle tako čudovito bučale, nikdar niso zvonovi tako lepo peli ko tedaj, ko je Martine stopal s težko butaro iz božjega hrama na trg. Nosil jo je kakor se nosi bandero za procesijo. Krčevito jo je držal. In kar naenkrat je bil prvi. Vsi drugi fantje so ostali zadaj, le mali sosedov Višek je važno stopal poleg njega. Tudi njegova butara je bila večja od njega samega in težja od njegove moči. Naslonil jo je na rame in zadovoljno meril korake, enako ponosen kakor njegov večji tovariš.

Nista postajala, nista se pretepala z brinjevimi vejami ali celo z butarami, kakor mnogi drugi dečki, sredi ceste sta jo mahal domov in toplo jima je bilo pri duši. Od onega dne sta postala prijatelja.

Pazljivo so doma butaro razvezali. Zelenje je nesel Martine z očetom živini, da bo deležna blagoslova, družina pa je dobila blagoslovljenega sadja. Martine največjo pomarančo. Saj jo je pošteno zaslužil. Blagoslovljen les je spravila mati, da ga bo zapalila ob hudi uri. Preskrbela se je pa tudi sama z blagoslovljeno oljko. Pisane trakove je shranila domača hčerka za drugo priliko. Če ne bo prej, bo za Štefanovo procesijo podgorskih konjerejev. Anka se

je že kar videla, kako kiti konja brata Martinka in Maznikovega Janeza iz Cerovega loga. Sâmo se ji je smejalo ob tej misli.

Martine in Videk pa bosta pomnila to cvetno nedeljo še dolgo, dolgo. Koliko je bilo naslednji dan govorenja po vasi! In bilo bi ga še več, da niso imeli pri vsaki hiši opravkov čez glavo. Zenske so snažile, umivale, prale, mesile in pekle, moški pa so se ozrli že po polju. Prevračali so zemljo, da

na veliki petek popoldne razbili za cerkvijo za velikosobotni blagoslovljeni ogenj, tretji so stikali po gozdovih za gobami, ki bodo z njimi naslednje jutro prenašali po hišah goreči blagoslov.

Toliko dela, pri tem pa bi še radi doma barvali pirhe in brskali po vrtu ali najbližji njivi, če ni velikonočni zajček zakopal kam jajček, skrtil pomaranč ali nastavil sladkorčkov.

je vsa sveža in mastna kar opojno zaduh-tela in dvigala srce kmetu, ki je v duši prosil Boga za srečno leto in dobro letino. Veselo je stopicala živina po globokih brazdah in po svoje kazala zadovoljstvo nad novim preokretom življenja.

Otroci, srečni, da so slednjich lahko spet na prostem, so zarajali po sveži trati, nabirali šopke in jih nosili mamicam, v vaško kapelico ali v cerkev.

Novo doživetje zanje je bil veliki četrtek, ko utihnejo zvonovi in se namesto njih s cerkvenih lin oglasijo hreščeče raglje. Kar po eni nogi so poskakovali od radosti in nenehoma so se čudili, da ni nihče med njimi opazil zvonov, ko so se v zraku odzibali tja v daljni Rim. Pomembnega namaha večjih dečkov, ki smejo s cerkovni-kovimi sinovi v cerkveni stolp, mali nebo-gljenci niso opazili. Preveč so bili zaposleni, povsod bi bili radi.

Eni so znašali od vseh strani cvetice za Božji grob, drugi stare zaboje, da jih bodo

Zajček pa se ne oglašil povsod in to res ni prav. Sosedov Videk je o tem potožil prijatelju Martinku. In Martinek je bil dober prijatelj. Uro kasneje je peljal dečka na domači vrt in res sta našla pod bršljanom pirhe in pomaranče z Vidkovim imenom. Kolika sreča! Da, Martinek je prijatelj, ki ga je treba iskati! Ponosen je bil Videk nanj. Martinek pa ni obžaloval, da je za prijateljčkovo srečo žrtvoval izkupiček za dve raglji, ki ju je bil prav spretno izdelal in iztržil, da bo za praznike kaj priboljška. Vidkove žareče oči so mu bile najlepší priboljšek.

Drugi dan sta šla skupaj v Božji grob. Pobožno sta se bližala stranskemu oltarju, ki je zadobil čisto drugačno lice kakor ga je imel običajno. Kapelici sličen prizidek, sicer ves svetel in blesteč, je bil zdaj temen in grozeč. Pošastno so strmeli z zadnje stene na tiha dečka trije križi na Golgati in nesrečno mesto Jeruzalem se je širilo za njimi v dolini. Palme, čudno razčehano

drevje, ki ne raste pri nas, so jemale razgled. Kako čudne slike, si je mislil Videk. Prav nič se ni spominjal, da bi bil to že kdaj gledal.

Pod oltarjem je počivalo Kristovo truplo, vse v luči in rožah. Rože pred grobom, rože nad grobom in rože ob straneh, kakor bi hotele zakriti vso tugo in žalost, vso zlobo in grdobno.

Pa ves ta blesk in vsa ta lepota nista mogla omiliti trdote in grenkobe, ki ju je še povečal mrki pogled rimskih stražarjev. S šlemom in sulico sta čuvala Jezusov grob. Sovražno sta ju gledala mlada prijateljca. Pomaknila sta se bolj v ozadje, ker so se spredaj drenjale ženske. Poleg njiju se je drobno dete plaho stiskalo k svoji mami. Boječ se je oziralo naokoli in začudeno je zrla na malo šolarico, ki je pokleknila pred skrivnostno odprtino in sklenila roki. Tudi dečka v ozadju sta storila isto.

Veselje malih in velikih, mladih in starih pa doseže svoj višek na veliko soboto. Vse misli velikega tedna so pred vsem posvečene njej. Tisti dan je tudi v najrevnejši bajti pojedina. Pa če bo dosti jedače, kdo bi bil brez pijače? In tam doli je ne manjka, saj ima vsak kočar svoj vinograd, pa če bi ne bil večji od rjuhe. Ob dobri letini je božjo kapljico pridelal vinogradnik, ob slabi letini jo je dal Bog. Lani jo je pridelal kmet sam.

Zgodaj dopoldne je moral Martinek v goro po pijačo. Veselo je meril korak čez razgibano polje. Danes ni bilo na njem oratarja in kopača, prazne so bile njive, oživela pa so pota in steze. Praznične obleke, svečani obrazi.

V starem cekarju so mu zvenketale prazne zelenke, po hrbtu mu je otepal puferh, požvižgaval je predse. Pa je obstal kot ukopan. Zadrželo je ozračje, da je umolknila ptica v grmovju in da je pri sluhnila žival v hlevu. Zvonovi so se vrnili iz Rima. Martinku je dvigalo srce in noge. Sam ni vedel, kdaj je odklenil čokati hram v Vinodolu in kako je polnil posodo. Ko se mu je cviček vili po prstih, se je zavelel in urno zavrl pipo. Zunaj pa so se lovili bronasti glasovi s sončnimi žarki in poredno so silili v mračni hramček. Sveti Jurij, Sveti Urban in tam visoko gorj Sveti Miklavž, vsi dolinski in gorjanski svetniki, so se združili s farnim Svetim Jernejem v mogočno hvalnico Stvarniku.

Ko se je nekaj čez poldne vrnil Martinec domov, je našel sestro Anko pri važnem opravilu. Hotel ji je pomoči, pa ga je rahlo zavrnila. To je več kakor vezati trakove na butaro.

Po mizi je bilo razloženo prekajeno meso, gnjat, klobase, hren, pirhi, potice in velik okrogel hlebec. Večje je Anka vse to zlagala v jerbasi in ga prekrila z lepo vezanim prtom. Vso zimo se je mučila z njim. Danes ga pokaže prijateljicam. Kakor Martinkova butara, bo tudi njen prt žel priznanje in zavist. Ko bi se dala ta rehati! Nikdar bi ne bil nihče lačen.

Tudi Martinek je skočil v prazno obleko. Ni bila nova, bila pa je še lepa. Pač pa se je njegov klobuk zdaj prvič pojavil na njegovi glavi. Postrani seveda. Pa še kako postrani! Kakor ga nosijo odrasli fantje, ki pojdejo k vojakom. Prihranil si je bil dva dinarja in dva rdeča pirha je stisnil v žep. Na trgu bodo sekali. Če bo sreča, dobe dinarji tovarišijo, da bo jutri za pomaranče. Tako sladke in slastne so.

Teга mnenja je bil tudi mali Videk, ki je že v novi obleki čakal večjega prijatelja na vratih.

V cerkvi je zazvonilo. Kratko in odločno, kakor da gredo obhajati. Iz vsake hiše se je utrnila praznično oblečena ženska z visokim jerbasom ali košaro ter hitela v cerkev. Otrok seveda ne manjka. Če niso za pomoč, so pa za napotje. Tudi Martinek in Videk sta jo ubrala v cerkev.

Po klopek in pred oltarjem so razstavile ženske svoje blago. Pobožno so poklekile in sklenjenih rok sprejele blagoslov, ki ga je pristopivši duhovnik podelil prinešenim jestvinam. Ni pa svečenik še prestopil vrat zakristije, že so se vsuli jerbasi iz cerkve in se podili domov, da jim je kar sapo jemalo. Se pa tudi izplača, če se ona, ki pride z blagoslovom prva domov, tisto leto res omoži, kakor to trdi ljudska vera. Krhinova Anka je bila letos prva. Bomo le videli, koliko to drži! Sama je o tem prepričana. Presrečna se smeji, kakor bi poznanjal k procesiji. Njen bratec in njegov prijateljček se že vidita v krogu svatov in dobrot. Razigrano skačeta po trgu, sekata pirhe in pomaranče in z ostalimi vred komaj pričakata, da se spet oglase velikonočni zvonovi.

Mila in mogočna je njihova popevka, od blizu in daleč privablja verno ljudstvo, da se zgrinja v cerkev in okoli nje. Komaj so utihnili zvonovi, se oglasi godba in za njo pesem, ki boža sto in sto vzhičenih duš. Meša se med banderi in hiti čez polje s svečano procesijo, proseč Njega, ki je premagal smrt, božjega blagoslova.

Za trenutek se ustavi utrip narave, da vzvalovi potem s podvojeno silo, kličoč z vsako bilko proti nebu: Vstajenje, vstajenje!